

הרב רפאל ספייער

נוה יעקב – ירושלים

מעשה יהודה ומעשה יוסף*

וַיְהִי בְּעֵת הַהוּא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וַשְּׁמוֹ חִירָה: (לה, א)

פרשת ירידת יהודה ממוקמת בין סיפור מכירת יוסף שמסתיימת

וְהַמְדַּנִּים מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל מִצְרַיִם לְפֹטִיפָר... : (לו, לו)

לבין פרשיית יוסף ואשת פוטיפר

וַיֹּסֶף הוֹרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּקְנֶהוּ פֹּטִיפָר... : (לט, א)

דבר שהוא יוצא דופן במקרא¹. וכתב רש"י בביאור הענין, "למה נסמכה פרשה זו לכאן והפסיק בפרשתו של יוסף, ללמד, שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם, אמרו, אתה אמרת למכרו, אלו אמרת להשיבו, היינו שומעים לך". ולכאורה יוצא לפי דברי רש"י, שירידת יהודה לרעהו העדולמי הייתה לאחר מכירת יוסף. וכן פירש הרד"ק.

וראב"ע הקשה על כך, שהלא 'אין מיום שנמכר יוסף עד יום רדת אבותינו במצרים רק כ"ב שנה, והנה נולד אונן שהוא שני לבני יהודה וגדל עד שהי' לו זרע, וזה לא ימצא פחות מי"ב שנה, ועוד וירבו הימים גם הרתה תמר והולידה פרץ, והוא בא אל מצרים ויש לו שני בנים'. כוונת ראב"ע לאמור בקרא לקמן:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה ...: וּבְנֵי יְהוּדָה עֵד וְאוֹנָן וְשִׁלָּה וְפֶרֶץ וְזָרַח וַיָּמָת

עַד וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְהִי בְנֵי פֶרֶץ חֲצֵרוֹן וְחַמּוּל: (מו, ה-יב)

ומבואר שבשעת ירידת יעקב ובניו למצרים היו לפרץ בנו של יהודה שני בנים. והלא בין מכירת יוסף לבין ירידת האחים היו כ"ב שנים, ואיך יתכן שלאחר מכירת יוסף ירד יהודה מאת אחיו, והרי בירידתו נולדו לו בניו ולאחר שהיו הם ראויים לזרע [שהוא לכה"פ י"ב שנה] נולד ליהודה בנו פרץ מתמר, ולאחר שהיה פרץ ראוי לזרע נולדו לו חצרון וחמול². לכן חולק ראב"ע על רש"י ומפרש "ויהי בעת ההוא. אין זאת העת כאשר נמכר יוסף, רק קודם המכרו ... ולמה הזכיר הכתוב זאת הפרשה במקום הזה, והיה ראוי להיות אחר והמדנים מכרו אותו פרשת ויוסף הורד מצרימה, להפריש בין מעשה יוסף בדבר אשת אדוניו למעשה אחיו".

* נערך מתוך שיעורו של הרב ספייער ע"י יה"ל.

¹ ומצאנו כעין זה בספר מלכים, שעוברים בין מלכות יהודה למלכות יוסף, ודוק בזה.

² ועיין סדר עולם פ"ב.

דברי ראב"ע שהייתה ירידת יהודה קודם המכירה קשים, שהרי כשבא על תמר כבר רבו הימים וגדל בנו השלישי, ואז עוד לא היה יהודה עם אחיו אלא עם רעהו העדולמי. ואי אפשר להקדים כל זה קודם המכירה, שהרי יצאו מחרן בהיות יוסף בן שש שנים, [ויהודה מספר שנים גדול ממנו], אחד עשר שנים קודם למכירה. ואם לא תקדים כל כך, מלבד שהדבר יוקשה מכך שבמכירה היה יהודה עם אחיו, גם לא נרויח עדיין לבאר איך כבר נולדו חצרון וחמול בירידה למצרים.

ועוד שניכרים הדברים שכל מעשים אלו שאירעו עם יהודה, קרו אחר המכירה ובעטיה, כאשר יבואר להלן, ולכן נראה יותר ש'בעת ההיא' היינו אחר המכירה.

[ומה שהקשה ראב"ע איך בירידתם למצרים כבר נולדו חצרון וחמול, אפשר לענות ולומר בדרך הפשט, שאף שכתוב בפרשת מקץ בפתרון יוסף - "וּמִמֶּהָר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ", היינו שאין זה חלום לזמן רחוק ולאחרית ימים אלא לדור זה, אבל לא שמיד התחילו שני השבע. וכשעמד לפני פרעה היה יוסף בן שלשים, אבל כשהתחילו שנות השובע היה מבוגר יותר. ואכמ"ל].

אך עדיין אין הפרשיות מיושבות לפי סדר התרחשותן, לפי שמעשה יוסף עם אשת פוטיפר היה ודאי שנים רבות קודם לידת פרץ וזרח, ועיקר פרשיית ירידת יהודה היא לידת פרץ וזרח.

ואף על פי כן נכתבה כאן פרשה זו, לפי שירידת יהודה מאת אחיו הייתה בעטיה של המכירה, ובפשוטו לפי שהיה לבו נוקפו, ולא יכל לשאת זאת [וכעין שכתב רש"י]. ומיד נסמך מעשה יוסף עם אשת פוטיפר למעשה יהודה ותמר, לפי שעניין אחד להם. לומר שאמנם יוסף עמד בניסיון, אבל גם יהודה עמד בניסיון ההודאה. וכדלקמן.

מידת יהודה

וכל עיקרה של פרשה זו באה ללמדנו, שאף שיהודה חטא ומכר את יוסף, מכל מקום יכול הוא לחזור ולתקן, ובכוחו להודות ולשנות דרכו. כלומר, שאף שרוב הפרשה 'ירידה' היא ליהודה, מכל מקום ודאי סיפור המעשה בא לכבודו³. וללמד ייחוסו של פרץ שממנו תצא המלוכה, [וכן הנשיא נחשון]. ובאה ללמד במה זכה לכך, שכל לידת פרץ היא בגלל הודאת אביו, שהרי בלא זה היה נשרף עם אמו. וגם יוסף בזכות שעמד בניסיון הערווה עם אשת פוטיפר, זכה לשאת לאשה את בת פוטיפר ולהוליד את מנשה ואפרים [שגם מהם תצא מלוכה]. ושני המעשים מקבילים זה לזה, ובשניהם האשה מציגה פריט אישי שמעיד על המעשה, אצל יהודה בצדק, ואצל יוסף בשקר.

מכל מקום, שונה עמידתו של יוסף בניסיון מניסיון ההודאה של יהודה. וכך ראינו, שחביב לפני ה' ענין ההודאה המצוי אצל יהודה, ובגינו זכה למלוכה. וכמו שכתוב לקמן

³ עיין מגילה כה:

יְהוּדָה אָתָּה יוֹדֵךָ אֶחָיִךָ...: (מט, ח),

והיינו יודו לו המלוכה, כמו שכתב רד"ק, וננקט בלשון הודאה כיון שזכה לזה בזכות שהודה. וכמבואר בתרגום אונקלוס שם, "יהודה את אודיתא ולא בהיתתא בך יודון אחר". וגם לפירוש רשב"ם שהוא מלשון 'הוד מלכות', הוא כלשון נופלת על לשון למילת הודאה. ועיקר הפשט שם שזה בגלל שמו יהודה, [וכדן וגד, שברכתם מעין שמם], אלא שגם השם עצמו עניינו הודאה, שנקרא כן על שם הפעם אודה את ה'. וב' ענייני ההודאה אחד הם, שמכיר בחובתו כלפי השני, ומפני כן מודה לו.⁴ וההודאה היא מידתו של יהודה. וכן מצינו בעכץ הַזְרָחִי, שכתוב בו -

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל עֶכְזֵי בְנֵי שִׁים נָא כְבוֹד לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן לוֹ תוֹדָה...: (יהושע ז, יט),
ובאמת - וַיַּעַן עֶכְזֵי אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲמֹנָה אֲנֹכִי חֲטָאתִי לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזֵאת וְכֹזֵאת
עֲשִׂיתִי: (יהושע ז, כ)

ובמשנה פ"ו דסנהדרין למדו ממנו דין וידוי.
ומידה זו ראינו אצל דוד המלך עליו השלום

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נְתָן חֲטָאתִי לַה' וַיֹּאמֶר נְתָן אֶל דָּוִד גַּם ה' הֶעֱבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת:
(שמואל ב יב, יג)

ועל כן עמדה מלכותו.

ואילו אצל שאול המלך מצינו לאחר שחטא

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל שָׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל ה' וְאַלֶּךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר שָׁלַחְנִי ה' וְאַבִּיא אֶת
אֲנִי מִלְּךָ עֲמֹלֶק וְאֶת עֲמֹלֶק הַחֲרָמְתִּי: (שמואל א טו, כ)

ולכן לא עמדה מלכותו.

מידת יוסף

וביאור העניין, ששאל מידה אחרת לו והיא הבושה, וכמו שאמרו בתלמוד בפרק ראשון דברכות⁵, "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו וכו' מהכא ויאמר שמואל אל שאול וכו' ע"ש"⁶.

והוא מקביל לעניין הצניעות והשתיקה שבו שבאו מרחל, כמאמרם בפרק ראשון דמגילה⁷:
"בשכר צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול". וכמו כן זכתה לבכורה אצל יוסף

⁴ ובכל מקום במקרא, הודאה היא תמיד כלפי אלקים, אבל אדם לחברו מצינו תמיד לשון ברכה.

⁵ דף יב:

⁶ אמנם לא הצילו מן המיתה.

⁷ דף יג:

כמבואר בפרק שמיני דבבא בתרא⁸: "ומתוך צניעות שהיתה בה ברחל, החזירה הקב"ה לה (את הבכורה)".

וזה ענינם ושורשם של בני רחל שאינם חוטאים, וכיוסף עם אשת פוטיפר, וכשחוטאים אזי חציף אצלם להודות מרוב בושה.

ובבראשית רבה⁹: לָאָה תַּפְסָה פֶּלֶךְ הוֹדְיָה, וְעַמְדוֹ הַיְמָנָה בְּעַלֵי הוֹדְיָה, יְהוּדָה: וַיִּכָּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צִדְקָה מִמְּנִי. דָּוִד אָמַר: הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב. דְּנִיָּאל אָמַר: לֵךְ אֱלֹהֵי אַבְהָתֵי מְהוּדָא וּמְשַׁבַּח אָנָּה. רַחֵל תַּפְסָה פֶּלֶךְ שְׁתִּיקָה, וְעַמְדוֹ כָּל בְּנֵיהָ בְּעַלֵי מְסֻטֵּירִין. בְּנֵימִין: יִשְׁפָּה, יֵשׁ פָּה, יוֹדֵעַ בְּמַכִּירְתוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְאִינוֹ מְגִיד. שָׂאוֹל: וְאֵת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד לוֹ. אֶסְתֵּר: אֵין אֶסְתֵּר מְגַדֶּת מוֹלְדֶתָהּ וְאֵת עֵמָה.

וכן מצאנו שדרשו בבראשית רבה על הכתוב אצל יוסף:

...וְעָשָׂה לוֹ כְּתַנְתַּי פְּסִים: (בראשית לו, ג)

"שהיתה מגעת עד פס ידו".

ובשאל כתוב:

...הִנֵּה הוּא נִחְבָּא אֶל הַכְּלִים: (שמואל א, י, כב)

ועל מיכל בת שאול שאמרה לדוד:

מַה נִּכְבַּד הַיּוֹם מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה...: (שמואל ב, ו, כ)

כתב ברד"ק שם: "ובדרש אמרה לו ... חלילה להם אם נראה לאחד מהם פסת יד או פסת רגל מגולה". ואסתר, אשת מרדכי הימיני, נמי לשון הסתרה.

והן אמת שבגמרא במגילה שם אמרו שצניעותו של שאול היא מה שנאמר בו:

... וְאֵת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד ...: (שמואל א, י, טז)

מ"מ עיקר הצניעות היא הסתרת חסרון וגנאי. כמו שאמרו בפרק תשיעי דברכות¹⁰: "אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא", ועיין שם¹¹ שאמרו: "צניעות שהיתה בך היא חסה עליך".

אבל על דוד אמרו שם: "כל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם שנאמר יְהַמְלֵךְ דָּוִד זְקוֹן בָּא בְּיָמִים וַיִּכְסְהוּ בְּבָגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ"¹².

⁸ דף קכג.

⁹ פרק ע"א.

¹⁰ דף סב.

¹¹ בעמוד ב.

¹² מלכים א א, א

ואף על פי כן, על ידי זה מלך, כמו שכתב רש"י ממדרש אגדה¹³: "ומסר לו סימן זה מי שיכרות כנף מעילו הוא ימלוך תחתיו, והוא שאמר לו שאול לדוד ביום שכרת את המעיל ידעתי כי מלוך תמלוך"¹⁴.

וצניעות זו של שאול בעניין הבגדים והסתרת הערווה, אחת היא עם עניין הבושה מהחטא. ועיין רש"י על הפסוק: וַיִּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם... : (בראשית ג, ז) - "מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה". ואף שמעלה היא לשאול, ובה זכה לחיי עולם הבא, מעלתו של יהודה בהודאה חביבה יותר לפני ה'.

'ירידת' יהודה

וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וַשְּׂמוּ חִירָה: וְגו'

ביאור על רצף הפסוקים:

נתבאר לעיל, ש'ירד' בעטיה של המכירה, וכך נראה לפרש את המשך הכתוב, שהיא ירידה ליהודה:

א. "וַיֵּט עַד אִישׁ עַדְלָמִי וַשְּׂמוּ חִירָה": - נראה שכביכול לא הלך למקום מסוים, אלא נטה מעם אחיו עד שמצא מקום אצל איזה איש. וכן במציאת האישה, כביכול ראה איזו אישה ולקחה: וַיֵּרָא שָׁם יְהוּדָה בֵּת אִישׁ כְּנַעֲנִי וַשְּׂמוּ שׁוּעַ וַיִּקְחָהּ וַיָּבֵא אֵלָיָהּ: (שם, ב)

[ומהא שהוזכרו בשם חירה ושוע, נראה שאנשים ידועים היו, אבל אף על פי כן נכתב באופן שנראה שאינם חשובים. 'איזה איש' עדולמי ששמו חירה, ו'איזה איש' כנעני ששמו שוע].

ב. "וַתְּהֵר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׂמוֹ עֵר: וַתְּהֵר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׂמוֹ אוֹנָן": - שניהם על שם סופם. ער על שם שהיה רע בעיני ה', ונעקר מן העולם. ואונן כמו "ראשית אונן" (לקמן מט ג), על שהשחית זרעו, ולכן מת ואביו אונן עליו. וכן שלָה - "וַתִּקְרָא אֶת שְׂמוֹ שְׁלָה וְהָיָה בְּכִזִּיב בְּלִדְתָהּ אֹתוֹ" - שהשלה יהודה את תמר שעתידה להינשא לו, והיה בכזיב בלדתה אותו.¹⁵

ג. "כִּי אָמַר בֵּן יָמוֹת גַּם הוּא כְּאָחִיו": - הכא נמי נראה לומר שירידה היא ליהודה, שבמקום לפשפש במעשיו ומעשי בניו, תלה הדבר במזלה של תמר. ובמניעה זו עיגן את תמר, ועוד ביטל את מנהג הייבום מפני זה, דבר שלא היה מקובל, ולכן הוצרך לדחותה בדברים.¹⁶

¹³ בשמואל א, טו, כז

¹⁴ ועיין בתלמוד ירושלמי, סוכה דף כד ע"א.

¹⁵ יש להאריך בעניין השמות, שאף שייקרא השם על שם מהות וסיבה מסוימת, מכל מקום מרומזים בו גם עניינים עתידיים שאינם בשעת קריאת השם. וכמו שאמר עשו "הֲכִי קָרָא שְׂמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְעֻמִּים...": (כז, לו). וכך אמרו בתלמוד בפרק ראשון דברכות (דף ז): - מנא לן דשמא גרים וכו'. ודרשו על סמך זה, "ראובן וכו' ראו מה בין בני לבין חמי", זאת על אף שבמקרא כתוב הסבר אחר. ועיין בדברי הימים: "וְאָמוּ קָרָאָה שְׂמוֹ יַעֲבֹץ לְאֹמֶר כִּי יִלְדֵתִי כְעֵבֶב: וַיִּקְרָא יַעֲבֹץ וְכו' לְכַלְתִּי עֲבָבִי...": (דברי הימים א, ד, ט-י).

¹⁶ ועיין באר היטב אבן העזר סימן ט, סעיף קטן ב. ועיין בנספח שבסוף השיעור.

ד. "וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַתָּמַת בֵּת שׁוּעַ אִשָּׁת יְהוּדָה": - הוא עונש נוסף ליהודה ומשתלשל ממעשהו הקודם, שמנע הקמת הזרע לבנו, ולכן מתה אשתו. ונכתב גם להסביר למה בהמשך הזדקק יהודה לזונה, וזהו המשך הירידה ליהודה.

ה. "וְגַם אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא הָיְתָה בָּזָה קְדֻשָּׁה": - היה צריך יהודה להתבונן, שלא רק שנעלמה אחר כך, אלא שלא הייתה לפני זה. ולא התבונן בדבר, וכן בהמשך פסק דברו ללא התבוננות - "וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאֹהָ וַתִּשְׂרָף".

ומכל ירידה זו זכה יהודה להיתקן בפסוק אחד: "וַיִּכַּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צְדָקָה מִמְּנִי".

וביאור העניין, שהיא ביקשה שייתן "חֲתָמָה וּפְתִילָה וּמִטָּה אֲשֶׁר בְּיָדְךָ..." - חפצים אישיים שלו, שרצתה שיכירם לאחר מעשה בטביעות עין. וזהו "הַכָּר נָא ... וַיִּכַּר יְהוּדָה". אבל אחרים לא יכלו להכיר את חפציו, ולכן לא חשש יהודה ליתנם לה. ואדרבא אמר אחר כך "תִּקַּח לָהּ פֶּן נִהְיָה לְבוֹז", ולא חשש שזה שהם יהיו בידה יהיה לו לבוז.

"וְלֹא יוֹסֵף עוֹד לְדַעְתָּה": לפי שבאה לידו בגנות. ומדרכי התשובה היא. וכל פסוק זה לכבודו בא, ומתקן את הירידה שהייתה עד עכשיו.

תמר ורות

מעשה ייבום תמר מקביל למעשה ייבום רות, ויש דמיון מובהק בין שני המעשים¹⁷. שאלימלך מבית יהודה ירד מבין אחיו למואב, כאן מתו שני בנים ואשתו, ושם מתו שני בנים והאיש. כאן נשאר יהודה וכלתו, ושם נשארה נעמי וכלתה. ועוד הקבלות כאשר יראה המעיין [ראה בטבלה המצורפת בעמוד הבא].

ובסופו של מעשה רות מעשה גאולה כעין הייבום שכאן. ואף שם הוא בא ביוזמת האישה, [כאן ביום הגז ושם ביום זריית השעורים], ומשני מעשים אלו יצאה המלוכה. וכן כתוב שם:

וַיְהִי בֵּיתָהּ כְּבֵית פְּרִזִּי אֲשֶׁר יִלְדָה תָּמָר לְיְהוּדָה... : (ה, יב).

אמנם חילוק יש גדול בין המעשים. שכבר הקבילוהו חכמים למעשה יוסף, ואמרו בפרק שני דסנהדרין¹⁸ - "תוקפו של יוסף ענוותנותו של בועז". ובכך זכה בעז לתקן לא רק את ירידתו של אלימלך אחיו, אלא גם להמשיך ולתקן את ירידתו של יהודה זקנו.

ויסוד הדבר נראה, שמשיח ה' בא מירידה שהצליחו לתקן אותה. ולא ירידה גרידא, אלא אף מיתה, שכבר נראה שאין מה לתקן בה. ולזה בא סוד הייבום בשני המקומות לתקן אף אחר מיתה, וללמדנו שלא זו בלבד ש"כל זמן שהנר דולק אפשר עוד לתקן", אלא שאפילו כשנראה שהנר כבה, יש בידינו לתקן, ולהביא אורו של משיח. והרי דוד מלך ישראל חי וקיים - "גַּם

¹⁷ וראה זהר קפ"ח ע"ב על הקבלה זו.

¹⁸ דף יט:

בראשית מילון א

ה' הַעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. [וגם יוסף שחשבנו שיהודה המיתו ע"י המכירה, ודמו הנה נדרש, הרי "עוד יוסף חי"].

רות	תמר
ויהי בימי שפט השפטים	ויהי בעת ההיא
וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב	וירד יהודה מאת אחיו ויט עד איש עדלמי ושמנו חירה
וישאו להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות	וירא שם יהודה בת איש כנעני ושמנו שוע ויקחה ויבא אליה
וימותו גם שניהם מחלון וכליון	ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימתהו ה' וכו' וירע בעיני ה' אשר עשה וימת גם אתו
לא אוכל לגאל לי פן אשחית את נחלתי גאל לך אתה את גאלתי כי לא אוכל לגאל	וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו
הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לבלתי היות לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד ה'	ויאמר יהודה לתמר כלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה
וישבו שם כעשר שנים	וירבו הימים
וימת אלימלך איש נעמי	ותמת בת שוע אשת יהודה
ותאמר לה נעמי חמותה וכו' ועתה הלא בעז מדעתנו אשר היית את נערותיו הנה הוא זרה את גרן השערים הלילה	ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עלה תמנתה לגז צאנו
ורחצת וסכת ושמת שמלתיך עליך	ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף
ותקם בטרם יכיר איש את רעהו	ותכס בצעיף
ויבא לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלתי ותשכב אליך	ויט אליה אל הדרך ויאמר הבה נא אבוא אליך
ויאמר מי את	כי לא ידע כי כלתו היא
ויאמר הבי המטפחת אשר עליך ואחזי בה ותאחז בה וימד שש שערים וישת עליה	ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי וכו' ותאמר חתמך ופתילך ומטך אשר בידך ויתן לה
ועתה כי אמנם כי גאל אנכי וגם יש גאל קרוב ממני	כי ראתה כי גדל שלה והיא לא נתנה לו לאשה
ותבוא אל חמותה ותאמר מי את בתי	ותקם ותלך ותסר צעיפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה
ויהי ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה מן הזרע אשר יתן ה' לך מן הנערה הזאת וכו' ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד וכו' ואלה תולדות פרץ	ותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא שמו פרץ

נספח: בעניין הייבום הקדמון וייבום התורה

וַיֵּדַע אֹנֶן כִּי לֹא לוֹ יִהְיֶה הַזֶּרַע וְהָיָה אִם בָּא אֶל אִשְׁתּוֹ אָחִיו וְשָׁחַת אֶרְצָה לְבִלְתִּי נָתַן זֶרַע
לְאָחִיו: (בראשית לח, ט)

לא רצה אונן ליבם, לפי שלא רצה לטרוח ולגדל זרע שאינו שלו. והיינו - "לבלתי נתן זרע לְאָחִיו", שלא רצה לטרוח בזרע שיהיה לאחיו ולא לו. ומכאן רואים שלפי מנהגם בעניין הייבום לא הייתה אפשרות לסרב לייבום, ועל כן עשה מעשיו בסתר. ולפי זה יובן גם מה שלא יכל יהודה לפטור את תמר מלהתייבם לשלָה, והוצרך לדחותה בדברים, משום שלא היה בזמנם האפשרות להימנע מייבום.

ומשניתנה תורה הקילה בעניין הייבום, שאם ממאן היבם להקים לאחיו שם בישראל, אין מחייבים אותו. אלא שנוהגים בו מנהג בזיון, כמבואר בדברים פרשת "כי-ישבו אחים יחדו" (דברים כה).

עוד התחדש במתן תורה להקל מהזמנים ההם, שבזמן יהודה ובניו משמע שכל הזרע הוא על שם האח, והתורה בפרשת ייבום בספר דברים¹⁹ לא נתנה לאח אלא את הבכור. וכן שונה חומרת עונשו, שבפרשתנו אצל תמר מבואר שאם היבמה הייתה לאיש זר הרי זו זנות ודינה בשריפה, ואילו התורה לא הזכירה עונש בדבר.

¹⁹ פרק כה.